

KHÔNG AI
CẢN ĐƯỢC

KHÔNG AI CẦN ĐƯỢC AI

Bản quyền tiếng Việt © Nguyễn Tiến Huy (Huy Pencil), 2025

Alpha Books - Better Knowledge, Better Success

Thương hiệu sách Quản trị kinh doanh số 1 thị trường

Alpha Books không bán sách, chúng tôi bán những kinh nghiệm và kiến thức kinh doanh, quản trị hàng đầu thế giới.

Không phần nào trong xuất bản phẩm này được phép sao chép hay phát hành dưới bất kỳ hình thức hoặc phương tiện nào mà không có sự cho phép trước bằng văn bản của Công ty Cổ phần Sách Alpha. Chúng tôi luôn mong muốn nhận được những ý kiến đóng góp của quý vị độc giả để sách ngày càng hoàn thiện hơn.

Góp ý về sách, liên hệ về bản thảo và bản dịch: publication@alphabooks.vn

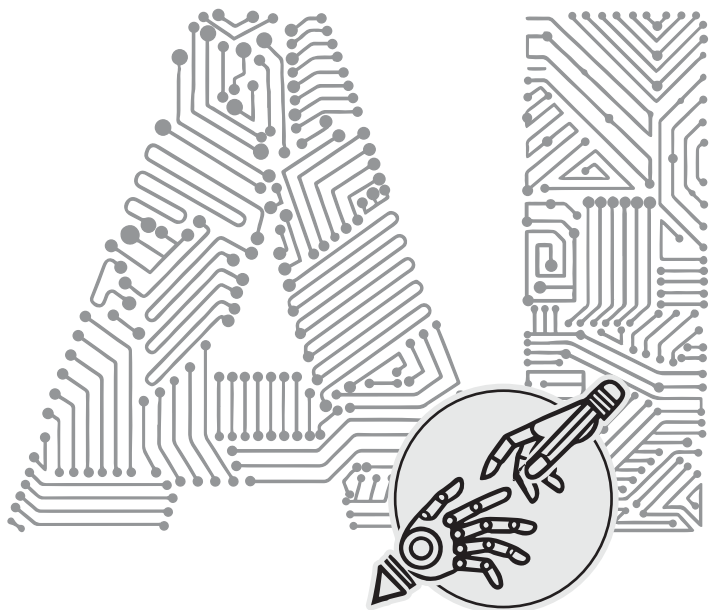
Liên hệ hợp tác về nội dung số: ebook@alphabooks.vn

Liên hệ hợp tác xuất bản & truyền thông trên sách: publication@alphabooks.vn

Liên hệ dịch vụ tư vấn, đại diện & giao dịch bản quyền: copyright@alphabooks.vn

NGUYỄN TIẾN HUY
(HUY PENCIL)

KHÔNG AI CẢN ĐƯỢC

Hiểu AI từ căn gốc
để phát triển sự nghiệp

pencil®

alpha
BOOKS

LĐ

NHÀ XUẤT BẢN
LÀO ĐỘNG

MỤC LỤC

CHÚNG TA ĐI CÙNG HAY ĐI THEO AI	7
ĐỪNG SỢ NHỮNG THAY ĐỔI AI MANG ĐẾN	11
AI LÀ CƠ HỘI HAY MỐI ĐE DỌA?	13
LỜI NÓI ĐẦU	14

PHẦN 1: AI - TỪ QUÁ KHỨ ĐẾN HIỆN TẠI

CHƯƠNG 1: Lịch sử Internet và nền tảng của AI	21
CHƯƠNG 2: AI và sự thay đổi toàn cầu	40

PHẦN 2: AI VÀ CON NGƯỜI - THÁCH THỨC VÀ CƠ HỘI

CHƯƠNG 3: Thị trường lao động trong kỷ nguyên AI	59
CHƯƠNG 4: Đạo đức AI - Ranh giới giữa công nghệ và nhân văn	66

PHẦN 3: GIÁO DỤC VÀ HÀNH TRANG CHO TƯƠNG LAI

CHƯƠNG 5:	Học tập suốt đời	
	- Chìa khóa thích nghi.....	88
CHƯƠNG 6:	Kỹ năng của tương lai.....	105

PHẦN 4: TRIẾT LÝ VÀ TƯƠNG LAI CỦA AI

CHƯƠNG 7:	Con người và AI	
	- Đối tác hay đối thủ?	130
CHƯƠNG 8:	Xây dựng xã hội AI	190
LỜI KẾT		227
GIỚI THIỆU TÁC GIẢ.....		230

CHÚNG TA ĐI CÙNG HAY ĐI THEO AI

Lâm Quang Nam

Chủ tịch Ủy ban Nguồn nhân lực, Phó Chủ tịch
Hiệp hội Phần mềm và Dịch vụ Công nghệ thông tin Việt Nam
(VINASA)

Bây giờ nói chuyện về AI không khác gì tám chuyện cà phê buổi sáng. Ngày nào cũng nghe, đâu đâu cũng nói. Nhưng AI không đơn giản như nhấp một ngụm đắng rồi buông lời cảm thán.

Nguyễn Tiến Huy đưa tôi bản thảo cuốn sách *Không ai cản được AI* khiến tôi tò mò. Tự mình trải qua đủ mọi cung bậc của ngành công nghệ thông tin trong hơn 30 năm qua, tôi đã thấy không ít trào lưu công nghệ nổi lên như sóng thần rồi lụi tàn như bong bóng xà phòng. Nhưng AI thì khác. Nó không chỉ đến rồi đi, mà cắm rễ vào từng ngõ ngách của cuộc sống, biến đổi từ hạ tầng kỹ thuật cho đến tư duy quản trị.

Tôi vẫn nhớ ngày đầu tiên chạm vào máy tính, nhớ cái cảm giác háo hức và có phần lo lắng, không biết nó sẽ thay đổi mình và thay đổi thế giới ra sao. Cảm giác ấy

không chỉ một lần đến rồi đi. Nó trở đi trở lại suốt cuộc đời tôi, khi lần đầu tiên tôi cắm trên tay chiếc modem, lần đầu tiên tôi gửi email hay lần đầu tiên vuốt tay trên màn hình cảm ứng. Và lần đầu tiên tôi gửi prompt đến Midjourney để AI tạo ra một tám ảnh mỹ nhân với bàn tay sáu ngón.

Đến nay, AI đã vượt xa mọi dự đoán, từ học máy, xử lý ngôn ngữ tự nhiên, nhận diện hình ảnh, cho đến khả năng tạo sinh và lý luận. Thế nhưng cuốn sách này không nói mấy đến những chuyện ấy. Cái đầu tiên làm tôi thích ở cuốn sách này là cách tác giả mổ xẻ tâm thế con người trước làn sóng AI. Nguyễn Tiến Huy không cố gắng vẽ ra một bức tranh viễn tưởng màu mè, cũng không hô hào khẩu hiệu sáo rỗng “chạy đua cùng AI”. Anh đề cập đến AI từ góc nhìn rất con người: làm chủ hay bị dẫn dắt, chọn dòng hay để nước trôi.

Trong suốt sự nghiệp của mình, tôi đã gặp không ít người tự tin rằng chỉ cần nắm vững vài công nghệ mới là đủ để “làm trùm”. Nhưng thực tế thì khác. Công nghệ đổi thay từng ngày, và người giỏi hôm nay có thể thành lạc hậu vào ngày mai nếu chỉ trông chờ vào kiến thức hiện tại.

Mấy chục năm trong nghề, câu cửa miệng của tôi luôn luôn là “thái độ trước, trình độ sau”. Có một câu ngạn ngữ phương Tây thế này: “Không thể dạy chó già học được trò mới.” Trong công ty hiện nay của tôi cũng như mọi tổ chức mà tôi từng có may mắn tham gia, bệnh

“chó già” té ra không hề hiếm lạ, không những thế nó còn có khả năng truyền nhiễm. Căn bệnh ấy ngăn người ta học tập cái mới, làm theo cái mới, tạo ra cái mới và cứ thế, người ta trôi theo đời.

Chữa bệnh này khó, nhất là khi lãnh đạo của tổ chức không nhận ra có căn bệnh ấy trên đời, đặc biệt khó khi những “chú chó già” trong chúng ta lại vô cùng giỏi trò cũ. Vì thế, mô hình AI-RGB trong sách có thể là một cú huých thực sự cho tư duy lãnh đạo. Thay vì chỉ tập trung vào kỹ năng hay kiến thức, nó nhấn mạnh yếu tố thái độ đối với cái mới – điều mà nhiều nhà quản lý coi nhẹ.

Đúng vậy, điều thứ hai làm tôi thích ở cuốn sách này là mô hình AI-RGB, một sáng tạo “by Nguyễn Tiến Huy”. Tác giả khéo léo sử dụng thang đo RGB (0-255) để định lượng mức độ thành thạo, giúp các nhà quản lý dễ dàng tự soi lại mình. Red (thái độ), Green (kỹ năng), Blue (kiến thức), nếu ba thứ này đồng đều hết tám, chúng ta sẽ có màu trắng lóa, và ngược lại là một màu đen thuần chất. Hành trình tri thức của con người đi từ đen đến trắng, từ u mê đến khai mở, từ trôi dạt thì trôi đến chủ động chọn cho mình một dòng nước, một con thuyền, một cánh buồm.

Nguyễn Tiến Huy nhấn mạnh rằng, thay vì lo lắng chuyện AI cướp việc làm, hãy nghĩ cách để biến AI thành công cụ hỗ trợ. Làm thế nào để không bị cuốn theo làn sóng công nghệ một cách vô thức? Chủ động học hỏi và thích nghi, chứ còn làm thế nào. Từ khóa ở đây là

“chủ động”, tức là chúng ta nên “đỏ” hơn. Câu chuyện không còn là “cản hay không cản được AI” nữa, mà là cách chúng ta đi cùng hay đi theo AI. Với các nhà quản lý, thông điệp của cuốn sách rất rõ ràng: Đừng để công nghệ dắt mũi. Hãy làm chủ nó, với cả lý trí và tâm huyết.

Nếu có một lời khuyên dành cho bất kỳ chuyên gia công nghệ nào đang đọc cuốn sách này, thì đó là: Hãy chuẩn bị cho mình một thái độ chủ động, sẵn sàng học hỏi và làm mới tư duy. Chỉ khi đó, AI mới là cộng sự chứ không phải là kẻ đối đầu. Hãy “đỏ” hết sức mình.

Xin mạn phép sửa lời chí sĩ Phan Bội Châu: “Nhật nhật hồng - Hựu nhật hồng”, tức “ngày nào cũng đỏ, càng ngày càng đỏ”.

ĐỪNG SỢ NHỮNG THAY ĐỔI AI MANG ĐẾN

Đặng Hữu Sơn

Đồng sáng lập và Giám đốc điều hành LovinBot AI,
Phó viện trưởng Viện Nghiên cứu Công nghệ và
Phát triển Nguồn nhân lực AIOV

Cuối năm 2022, khi ChatGPT bùng nổ, cả thế giới đều ngỡ ngàng trước khả năng đáng kinh ngạc của nó. Thế nhưng từ năm 2020, thời điểm ChatGPT chưa xuất hiện, chúng tôi đã nghiên cứu và tìm hiểu sâu về công nghệ Generative AI với phiên bản GPT-1 và GPT-3 từ OpenAI.

Đến năm 2023, LovinBot là một trong các đơn vị ra mắt trợ lý AI hỗ trợ sáng tạo nội dung đầu tiên tại Việt Nam, mở ra một chương mới trong hành trình đưa AI gần gũi hơn với cuộc sống thường nhật.

Tôi may mắn khi có nhiều cơ hội chia sẻ tư duy và quy trình ứng dụng AI cho rất nhiều chủ doanh nghiệp, bạn trẻ yêu công nghệ để tăng hiệu suất cá nhân. Đối với nhiều người, họ vẫn nghĩ AI là một điều xa vời. Do đó, khi được mời viết lời giới thiệu cho cuốn sách này,

tôi rất háo hức và đã dành thời gian để đọc hết bản thảo trong ngày.

Cuốn sách *Không ai cản được AI* sẽ đưa bạn vào một hành trình thú vị để hiểu rõ hơn về trí tuệ nhân tạo – không chỉ là khái niệm khô khan về công nghệ mà còn là cách AI đang thay đổi cuộc sống, công việc và cả cách chúng ta suy nghĩ về tương lai. AI không còn là mối đe dọa, mà là người đồng hành, là cơ hội để mỗi người phát triển bản thân lên một tầm cao mới. Bạn sẽ được tác giả, chuyên gia Nguyễn Tiến Huy dẫn dắt từ những khái niệm tưởng chừng phức tạp, cho đến những câu chuyện thực tế về cách AI đang làm thay đổi ngành y tế, giáo dục, nghệ thuật và hơn thế nữa. Bạn sẽ hiểu về cách những người trẻ thế hệ Z và Alpha đang sử dụng AI để kiến tạo tương lai theo cách rất riêng của họ.

Trong *Không ai cản được AI*, tác giả không chỉ giúp bạn giải mã AI một cách dễ hiểu mà còn cung cấp Bộ khung năng lực AI-RGB để có thể áp dụng một cách bài bản, chuyên nghiệp trong các doanh nghiệp, tổ chức. Đây là cách tiếp cận rất mới, thể hiện sự đầu tư nghiên cứu có hệ thống của tác giả.

Đừng sợ những thay đổi mà AI mang đến. Thay vào đó, hãy tự tin đón nhận và tận dụng chúng để mở ra những cơ hội chưa từng có.

Bạn đã sẵn sàng chưa? Cùng tôi khám phá tương lai, nơi AI không chỉ thay đổi thế giới mà còn giúp bạn sống tốt hơn, thông minh hơn và hạnh phúc hơn!

AI LÀ CƠ HỘI HAY MỐI ĐE DỌA?

Hoàng Nguyễn (hoangthoughts)

Chief of Product Design tại GEEK Up

Nó sẽ thay thế con người hay giúp chúng ta trở nên mạnh mẽ hơn?

Đó chính là những câu hỏi trung tâm mà *Không ai cản được AI* của tác giả Nguyễn Tiến Huy sẽ giải đáp. Không đưa ra những lời tiên tri bi quan hay viễn tưởng xa vời, cuốn sách này tập trung vào một góc nhìn thực tế, gần gũi và giàu tính ứng dụng, giúp người đọc hiểu AI từ căn gốc để tận dụng nó trong sự nghiệp và cuộc sống.

Một trong những điểm mạnh nhất của cuốn sách là không chỉ giúp người đọc hiểu về công nghệ AI, mà còn hướng dẫn cách tư duy về AI. Thay vì sợ hãi hay chạy theo công nghệ một cách mù quáng, chúng ta cần tiếp cận AI với tư duy phản biện, sáng tạo và linh hoạt.

Không ai cản được AI có lẽ là một trong những cuốn sách về chủ đề mà bạn nên đọc, để hiểu về việc bạn sẽ trở thành ai trong kỷ nguyên AI sắp tới.

LỜI NÓI ĐẦU

Cào mừng bạn đến với cuốn sách này – một hành trình khám phá trí tuệ nhân tạo (AI), tác động của nó đến đời sống và cách chúng ta có thể thích nghi trong kỷ nguyên số. Mục đích của cuốn sách không chỉ là giúp độc giả hiểu sâu hơn về AI, mà còn cung cấp những góc nhìn thực tiễn để mỗi cá nhân và tổ chức có thể tận dụng tối đa tiềm năng của công nghệ này, đồng thời đối mặt với những thách thức mà nó mang lại. Đặc biệt, tôi muốn nhấn mạnh rằng, dù AI có phát triển vượt bậc đến đâu, giá trị nhân sinh vẫn là nền tảng không thể thay thế trong việc định hình tương lai.

Tôi là Nguyễn Tiến Huy, Tổng Giám đốc của Pencil Group – một tổ hợp truyền thông và công nghệ hoạt động trong lĩnh vực xây dựng thương hiệu và truyền thông tích hợp. Với 17 năm kinh nghiệm trong ngành, tôi đã có cơ hội làm việc với nhiều thương hiệu lớn như VPBank, VinFast, Huda, Sunhouse, Kangaroo và Vua Nệm, đồng thời góp phần định hình chiến lược thương hiệu trong bối cảnh người tiêu dùng số và không gian số. Trước khi thành lập Pencil Group, tôi từng đảm nhiệm vai trò Chief Digital Officer tại Ogilvy Vietnam – vị trí

được coi là tiên phong trong lĩnh vực chuyển đổi số tại Việt Nam. Tôi cũng là tác giả của hai cuốn sách tiếp thị: *Độc vị thế hệ sống ảo và Digital Marketing: Chiến lược là lược đi để chiến*, nơi tôi chia sẻ những quan sát và bài học từ thực tế.

Nhưng câu chuyện của tôi với công nghệ bắt đầu từ rất lâu trước đó. Tôi lớn lên cùng những năm đầu của Internet tại Việt Nam – một cuộc cách mạng đã thay đổi hoàn toàn cách con người kết nối, làm việc và giải trí. Những ngày đầu tiên tiếp xúc với Internet, tôi không thể ngờ rằng mình đang chứng kiến sự khởi đầu của một kỷ nguyên mới. Từ những ứng dụng đơn giản như email và tìm kiếm thông tin, Internet dần trở thành nền tảng cho mọi khía cạnh của cuộc sống. Tuy nhiên, bên cạnh những lợi ích to lớn, Internet cũng mang theo những mặt trái cần được xem xét kỹ lưỡng.

Và rồi, một cuộc cách mạng khác xuất hiện – sự trỗi dậy của AI. Khác với các cuộc cách mạng công nghệ trước đây, AI không chỉ là một công cụ hỗ trợ; nó là một thực thể có khả năng học hỏi, phân tích và ra quyết định.

“ Tốc độ phát triển của AI vượt xa mọi dự đoán, và nó đã bắt đầu tạo ra những thay đổi sâu rộng trong mọi lĩnh vực: từ kinh tế, xã hội, giáo dục đến thị trường lao động và giải trí.

Nhưng liệu AI thực sự là cơ hội hay mối đe dọa? Đây là câu hỏi mà tôi luôn tự đặt ra trong suốt hành trình nghiên cứu và ứng dụng AI vào công việc của mình. Là một người làm trong lĩnh vực sáng tạo và công nghệ, tôi nhận thấy rằng AI vừa là nguồn cảm hứng vô tận, vừa là thách thức lớn đối với tư duy và cách vận hành truyền thống. Chính điều này đã thôi thúc tôi viết cuốn sách này – để chia sẻ những trải nghiệm, quan sát và bài học mà tôi tích lũy được qua nhiều năm làm việc trong thời đại số.

Trong thời đại AI, khi máy móc ngày càng thông minh và có khả năng thực hiện nhiều nhiệm vụ phức tạp, một câu hỏi lớn được đặt ra: “Giá trị nhân sinh có còn ý nghĩa?” Câu trả lời chắc chắn là có. Dù AI có thể xử lý dữ liệu nhanh chóng và đưa ra quyết định chính xác, nhưng nó không thể thay thế những giá trị cốt lõi của con người như lòng trắc ẩn, sự sáng tạo, đạo đức và khả năng kết nối cảm xúc.

AI là công cụ, nhưng cách chúng ta sử dụng nó mới là yếu tố quyết định. Nếu chúng ta đặt giá trị nhân sinh làm trọng tâm, AI sẽ trở thành người đồng hành đáng tin cậy, giúp chúng ta được giải phóng khỏi những công việc nhàm chán và tập trung vào những điều thực sự quan trọng – như xây dựng mối quan hệ, sáng tạo nghệ thuật, hoặc đóng góp cho cộng đồng. Trong cuốn sách này, tôi sẽ chia sẻ những ví dụ thực tế về cách các doanh nghiệp và cá nhân đã kết hợp AI

với giá trị nhân sinh để tạo ra sản phẩm và dịch vụ có ý nghĩa.

Một trong những điều khiến tôi lạc quan nhất về tương lai là khả năng học hỏi và thích ứng nhanh chóng của giới trẻ – thế hệ Z và Alpha. Họ là những “người bản địa kỹ thuật số” (digital natives), lớn lên trong một thế giới mà công nghệ là một phần không thể thiếu. Điều này giúp họ dễ dàng làm quen với các công cụ mới, từ AI đến blockchain và áp dụng chúng vào cuộc sống hằng ngày.

Tuy nhiên, điều khiến tôi ấn tượng hơn cả là cách giới trẻ sử dụng công nghệ để tăng cường giá trị nhân sinh. Họ không chỉ coi AI là một công cụ để giải quyết vấn đề, mà còn là phương tiện để kết nối, sáng tạo và lan tỏa những giá trị tích cực. Chẳng hạn, nhiều bạn trẻ đã sử dụng AI để phát triển các dự án vì cộng đồng, như phân tích dữ liệu để dự đoán thiên tai, cải thiện hệ thống y tế hoặc bảo vệ môi trường.

Cuốn sách này sẽ dành riêng một phần để thảo luận về cách thế hệ trẻ có thể sử dụng AI để không chỉ nâng cao kỹ năng cá nhân mà còn đóng góp cho xã hội.

“ Tôi tin rằng, nếu được hướng dẫn đúng cách, giới trẻ sẽ trở thành những nhà lãnh đạo đầy sáng tạo và trách nhiệm trong kỷ nguyên AI.

AI không phải là kẻ thù của con người, mà là một đối tác tiềm năng. Để hợp tác tốt với AI, chúng ta cần hiểu rõ vai trò của nó và cách nó có thể bổ sung cho khả năng của con người. Trong cuốn sách này, tôi sẽ chia sẻ những nguyên tắc cơ bản để xây dựng mối quan hệ hợp tác hiệu quả giữa con người và AI, bao gồm:

- Hiểu rõ giới hạn của AI: AI có thể xử lý dữ liệu và thực hiện các nhiệm vụ lặp đi lặp lại, nhưng nó không thể thay thế khả năng sáng tạo và tư duy phản biện của con người.
- Phát triển tư duy học tập suốt đời (lifelong learning): Công nghệ luôn thay đổi, vì vậy việc liên tục cập nhật kiến thức là điều bắt buộc.
- Kết hợp công nghệ với giá trị nhân sinh: Hãy sử dụng AI để giải phóng con người khỏi những công việc nhàm chán và tập trung vào những điều thực sự quan trọng.

Cuốn sách này không chỉ dành cho những người làm công nghệ, mà còn dành cho bất kỳ ai muốn hiểu rõ

hơn về AI và cách nó đang định hình tương lai của chúng ta. Thông qua các ví dụ thực tế, phân tích và những gợi ý, tôi hy vọng sẽ giúp bạn đọc chuẩn bị tốt hơn cho hành trình bước vào kỷ nguyên AI.

Hãy cùng tôi khám phá bức tranh toàn cảnh về AI – một công nghệ đang thay đổi thế giới, và tìm câu trả lời cho câu hỏi: “Liệu AI là cơ hội hay mối đe dọa?”

Trân trọng,

Nguyễn Tiến Huy (Huy Pencil)